

THE CAUSE OF YURI GAGARIN DEATH – IS THE MEETING IN AIR WITH AN UNKNOWN OBJECT

Pruss O.P.¹

¹Honored tester of Space Technology, Leading expert of SRCAA «Zond»,
mailto:opruss@ukr.net

ПРИЧИНА ЗАГИБЕЛІ ЮРІЯ ГАГАРИНА – ЗУСТРІЧ У ПОВІТРІ ІЗ НЕВІДОМИМ ОБ'ЄКТОМ

Прусс О.П.¹

¹заслужений випробувач космічної техніки, провідний експерт УНДЦА «Зонд».

Abstract: In the article reviewed the one version of the death cause of first astronaut Y.Gagarin and V.Seriogin in an airplane MiG-15-UTI. This one namely the collision with the light sphere was not acknowledged by the State commission. Suggested, that some forceful influence of the unknown flying object on the Gagarin's airplane in the air caused the loss of operating capabilities of the crew and uncontrolled flight in the last minute.

Анотація: В статті розглядається одна із версій причини загибелі Ю. Гагаріна та В.Серьогіна на літаку МіГ-15-УТІ, яка не була врахована Урядовою комісією – зустріч літака у повітрі зі світловою кулею. Приведено обґрунтування силового впливу невідомого літаючого об'єкту на літак Гагаріна у повітрі, що призвело до втрати працездатності екіпажу і некерованого польоту літака у останню хвилину.

Вступ. Згідно планової таблиці 27 березня 1968 р. Юрій Гагарін під контролем льотчика-інструктора Володимира Серьогіна повинен був виконати учбово-тренувальний політ на літаку МіГ-15-УТІ у зоні на висоті 4200 метрів. Достовірно відомо, що екіпаж вилетів о 10 годині 19 хвилин і через 7 хвилин приступив до виконання вправи. Пілотаж у зоні повинен був зайняти не менше 20 хвилин, але вже через чотири хвилини Гагарін доповів, що вправа виконана, і запросив дозвіл повернутись на базу. Керівник польотів дав дозвіл, не виясвивши причини передчасного зупинення польоту. Після цього моменту зв'язок із літаком перервався. Далі, через 60-70 секунд після останнього зв'язку, літак вривався у землю. Екіпаж загинув.

Основна частина. Урядова комісія, створена для вияснення причин катастрофи, не прийшла до єдиної думки і не опублікувала ніякого офіційного висновку. У зв'язку із цим у наступні роки було проведено немало приватних досліджень і запропоновано безліч версій загибелі льотчиків, але, на жаль, жодна із них однозначно не відповідала всій об'єктивній інформації, яка була отримана про політ і його завершальний етап. Неможливо було зробити і оцінку об'єктивності роботи комісії, так як всі робочі матеріали були засекречені і стали недоступними, а зібрані рештки розбитого літака були запаковані і сховані на вічне збереження. Чому вони були вилучені із подальших, більш ретельних досліджень - ніде не сказано. Найбільш імовірно, цим ставилась єдина непорядна мета: приховування дійсних обставин і причин, що привели до катастрофи.

Вперше деякі результати розслідування комісії були опубліковані у вільному доступі тільки через 19 років: у газеті «Правда» 23 березня 1987 року – стаття «*Им не хватило двух секунд*» і в журналі «Наука и жизнь» №5, 1987 р. – «*Последний полет*».

Автори статей професор Сергій Білоцерківський і льотчик-космонавт Олексій Леонов повідомили, що за основу вироблення рішення щодо причин катастрофи комісія прийняла варіант звалювання літака у штопор при виконанні екіпажем різкого маневру по невідомій причині. Стверджувалося, що після звалювання літака у штопор екіпаж був цілком працездатним і діяв правильно, припускаючи, що має достатній запас висоти. І тільки помилка висотоміру на 200-300 метрів призвела до того, що літак при крутому пікіруванні вийшов із хмар на висоті всього 400-600 метрів, при якій вже не можливо було уникнути зустрічі із землею.

Однак жодна із запропонованих версій не мала будь-яких об'єктивних підтверджень, і хоча багато членів комісії не були згодні із таким поясненням причини трагічних наслідків [4], комісія наполягала на прийнятті своїх припущень. На думку члена комісії професора Миколи Лисенка *«Саме розслідування було вкрите незрозумілою секретністю: одержувані результати ставали надбанням не всіх учасників розслідування»* [6].

У результаті, не дивлячись на ретельність і глибину досліджень по усіх напрямках, діяльність комісії так і не була доведена до кінця. А головне, на думку С.Білоцерківського, комісія не змогла вивчити і узагальнити всі без виключення матеріали робочих груп [3]. Тому Висновок уряду був зроблений на основі того, що видала комісія, прикриваючи свою бездіяльність [5]: *«Найбільш ймовірною причиною загибелі Гагаріна і Серьогіна був різкий відворот літака з метою уникнути зіткнення із шаром-зондом; менш ймовірною причиною було відвернення літака від верхнього краю хмар. У результаті різкого відвернення літак вийшов на критичні кути польоту, складні метеорологічні умови ускладнили керування літаком, і екіпаж загинув».*

Професор С.Білоцерківський із цього приводу висловив свою точку зору: *«Там сталося щось дуже незвичайне. Правда, ми і зараз не маємо чіткої картини цієї події... Жодна версія, крім..., не знаходиться у відповідності з вихідними даними»* [7]. Що мав на увазі С.Білоцерківський під словом «крім»? Яка версія? Що було не домовлено? Більш ясно по цій причині висловився заст. командира авіаполку підполковник Володимир Ткаченко: *«За двадцять два роки ніхто так і не зміг придумати навіть найбожжевільнішу версію причини катастрофи, що узагальнила би суперечливі факти. Проаналізовано було все: від «повітряного хуліганства» до зустрічі із НЛО. Ні-ні, першу версію я виключаю цілком... Зі сторони техніки також відмов не було. Це точно... І тільки остання версія, якою би екзотичною вона не здавалась, дає єдині натяки на істину».*

Звідки узялася ця версія? Чи були підстави стверджувати таке? Які дані доказували, що була інша причина, як назвали її – «екзотична», а не та, яку вказала комісія? Виявляється: так, був ряд подій, пояснення яких могло бути пов'язане тільки із припущенням С.Білоцерківського і В.Ткаченко:

1) За твердженням льотчика 1-го класу полковника А.Справцова штопора у останню хвилину польоту не було – при зустрічі із землею обороти двигунів становили близько 11 тис., що характерно тільки для горизонтального польоту. Видко, в той час і відбулась фатальна подія, після якої екіпаж був не в стані нормально пілотувати [8].

2) На місці катастрофи не було знайдено протифлатерний пристрій правого крила, а також більше половини засклення кабін і майже 90% засклення ліхтаря. Це могло бути наслідком часткового руйнування літака ще в польоті, через якусь силову дію на нього – тоді у кабіні відбулася розгерметизація [4]. У результаті екіпаж цілком міг втратити свідомість (хоча б тимчасово), а політ літака до зустрічі із землею став некерованим. Причому, саме настання силової дії сталося раптово, про що свідчив аналіз крові льотчиків – рівень адреналіну не перевищував норму.

3) Про те, що у польоті відбулася силова дія на літак, заявив і льотчик-космонавт Павло Виноградов: *«є у тій катастрофі і нез'ясовані речі: ліхтар у їх кабіні був розбитий не від удару об землю, а ще під час польоту та... із зовнішньої сторони, а третина консолі крила була знайдена далеко від місця падіння, що говорить про те, що*

вона відламалась ще у повітрі» [9]. До речі, у процесі розслідування комісія жодного разу не згадувала цей факт. Тільки одного разу Н.Каманін на ст.215 свого щоденника записав, що «у 5 км від місця падіння літака знайдено люк від фотокінокулемета – ознака руйнування літака у повітрі» [5].

4) Група спеціалістів, очолювана льотчиками-випробувачами Г.Сєдовим і В.Ильюшіним, пришла до висновку, що «...*Пояснити рух літака за розрахованою групою динаміки польоту траєкторії, ніякими свідомими діями екіпажу неможливо. Такий рух літака, найімовірніше, міг бути при тимчасовій втраті екіпажем працездатності у повітрі внаслідок якогось впливу на нього*». Те, що сталося руйнування літака у повітрі, свідчить і виявлення ряду елементів конструкції літака на значній віддалі (до 800 м) від місця його падіння [5,11].

Рис. 1. Залишки літака Ю.Гагаріна після падіння

Кожен із цих фактів та всі вони загалом свідчать про вплив на літак перед останньою хвилиною польоту якоїсь руйнівної причини, яку С.Білоцерківський мав на увазі під визначенням «крім», а В.Ткаченко назвав її: «зустріч із НЛО». Можна припустити, що Гагарін, побачивши незвичайний об'єкт, вирішив терміново покинути небезпечну зону, про що доповів керівнику польотів. Нажаль, йому не вдалося уникнути силової дії цього незвичайного літаючого об'єкта. Скоріш за все, воно було не результатом фізичного контакту, а являлося наслідком впливу особливої форми енергії, випромінюваної об'єктом на відстані, або плазмової оболонки, навколо об'єкту.

Матеріали із обґрунтування «екзотичної» версії у комісію були представлені робочою групою, яку очолював досвідчений льотчик полковник Анатолій Моїсеєнко, отримавши завдання виявити очевидців трагедії серед місцевого населення. Для групи був виданий гелікоптер Мі-2, а також включений до її складу оператор із диктофоном та фотокамерою. Один зі свідків, із яким спілкувався А.Моїсеєнко, - співробітниця звіророзплідника, який був розташований недалеко від місця загибелі літака. Близько 10:30 вона почула «якийсь незвичайний, чи то хлопок, чи то щось схоже на хлопок». Коли глянула вверх, то побачила літак «що вальється», тобто який «не летів, як звичайно, а якимось дивно спускався на мене, звалювався він наче мовчки». Тобто із показів слідує те, що некерований літак падав із неробочим двигуном. Якщо це дійсно так, то стане зрозумілим, чому на місці падіння літака не було пожежі, хоча у баках ще було достатньо пального [11].

Про те, що двигун не працював, стверджував також співробітник «ГосНИИ ЭРАТ ВВС», який приймав участь у розслідуванні причин катастрофи, І.Шулінський: «...*при контакті літака із землею було встановлено відсутність температури газу у реактивній трубці*». За його словами і «очевидці говорили, що при падінні літака не було чути звичайного шуму гудіння, а лише свистячий шум...» [12]. Опитування місцевих жителів показало, що майже усі вони у той ранок перед катастрофою літака бачили у повітрі світлову кулю яка з'явилася раптово.

Цю інформацію пізніше підтвердив і науковий співробітник НВТ «Технологія», керівник групи дослідників міста Обнінськ Віталій Воробйов, який також спілкувався зі свідками трагедії [7,13].

Так зокрема, мешканка міста Покрова Анна Ярцева повідомила, що коли вона йшла того ранку через ліс, раптом несподівано через вершини дерев над собою побачила дуже яскравий кулястий згусток світла, що випускав білі промені – ніби інше сонце засвітилося. Жінка від страху кинулась бігти, але впала, і через деякий час почула вибух. Тоді ж і подумала про зв'язок світлової кулі із вибухом. Тільки наступного дня вона дізналася про загибель Гагаріна.

Житель села Заречное Владімірської обл. Микола Осіпов зранку 27 березня був на лісорозробках біля села Новоселово. Між десятою і одинадцятою ранку над ним у небі пролетіла, як він виразився, «якась чортівня, яка була круглою і світилася, як тисячі сонць разом узятих». Незабаром над лісом майнув силует літака, а коли він зник за деревами, пролунав вибух, схожий на хлопок, і над лісом піднялась біла хмара диму.

Тоді ж у лісі опинився і школяр із селища Петушкі Юра Семьонов зі своїм приятелем. Вони бачили понад лісом світлову кулю, що нагадувала аеростат, і стали із цікавістю спостерігати за нею. Потім пролунав гул літака, що прямував у бік аеростата. Здавалося, вони ось-ось зіткнуться. Але цього не сталося. Літак, не долітаючи до кулі, почав падати під великим кутом і, зрізуючи верхівки дерев, вривався у землю. Пролунав сильний вибух, а невеликий уламок літака впав там, де хлопці недавно стояли. Приятель Юри підібрав цей уламок і відніс додому, але потім передав його комісії.

Недалеко від місця катастрофи знаходився і місцевий лісничий Кіржачського району. Він бачив, як якийсь літак зіткнувся у повітрі із великою світловою кулею, після чого впав на землю. Наведені свідчення підтвердили й інші очевидці. Один із них, наприклад, впевнено говорив, що спочатку бачив літак, а потім помаранчеву кулю яка до нього наближалась. Після цього куля зливається із літаком і різко відлітає та зникає. Так було злиття? Можливо, про це могли б розповісти залишки літака?

Із практики аналізу аварійних ситуацій відомо, що вся об'єктивна інформація, отримана при розслідуванні, повинна бути повністю використана у доказі попередніх причин. При цьому будь-які виключення даних повинні бути вагомо обґрунтовані. Таким чином, доказ причини аварії має охоплювати всю прийняту інформацію та відповідати усім обставинам і подіям, що сталися в цей момент. А у матеріалах комісії взагалі нічого не було сказано про зустріч літака із яскравою кулею.

Звісно, офіційно визнати факт зіткнення літака зі світловою кулею у повітрі – це означало би визнати реальними польоти неототожнених літаючих об'єктів у нашому повітряному просторі. Це означало би визнати, що насправді НЛО реальні – факт, який суперечив загальній науковій концепції Академії наук і постановам ЦК КПРС. У 1968 році офіційно вважалося, що у країні немає неототожнених літаючих об'єктів, а тому і немає проблем, пов'язаних із ними. Вперше це прозвучало в урочистій промові члена Президії ЦК КПРС М.Первухіна 6 листопада 1952 року: *«американці дійшли вже до ручки, їм вже ввижаються у небі літаючі тарілки і зелені вогняні кулі»*. Це було сказано у той час, коли КДБ вже мало папку із матеріалами та вичерпними доказами спостереження неототожнених літаючих об'єктів у Радянському Союзі.

У той же час ентузіасти-дослідники на чолі із доцентом МАІ Ф.Зігелем, сприяючи притоку нових досліджень і висуненню сміливих ідей, намагалися довести об'єктивність спостережуваних подій та їх зв'язок із ще непізнаними нами явищами. Однак 8 січня 1961 року у газеті «Правда» академік Л.Арцімовіч опублікував статтю «Міф про літаючі тарілки», у якій стверджував: *«Немає жодного факту, який вказував би на те, що над нами літають таємничі матеріальні об'єкти. Усі розмови із цього приводу мають одне і те ж саме початкове джерело – недобросовісну і антинаукову інформацію. Пора закінчувати з поширенням цих казок...»*.

Практика дискредитації проблем НЛО і неояснених явищ продовжувалась і наступні роки. Так наприклад:

- у грудні 1967 р. відділення загальної і прикладної фізики АН СРСР, кероване академіком Л.Арцімовічем, засудило вивчення НЛО, об'явивши це антинауковою сенсацією;

- тоді же лектори планетарію Москви об'явили проблему НЛО неіснуючою, а групу дослідників – самозванцями і шкідниками;

- 24 січня 1968 р. голова Астрономічної ради АН СРСР член-кор. АН СРСР Е.Мустель, у розпорядженні якого вже були різні спостереження НЛО, намагався голосливо пояснити проблему невідомих об'єктів масовим психозом, подібно епідемії грипу;

- 29 лютого 1968 р. – всього за місяць до загибелі Юрія Гагаріна і Володимира Серьогіна – у газеті «Правда» з'явилася розгромна стаття «Знову літаючі тарілки?», підписана член-кор. АН СРСР Е.Мустелем, професором А.Мартинівим і В.Лешковцевим. В статті проблема НЛО називалась «міфом» і «вигадкою», а люди, що відносились до цієї проблеми серйозно, оголошувались «недосвідченими у науці».

Можливо, ця остання публікація виявилася саме тією психологічною перешкодою, яка не дозволила Урядовій комісії переступити через неї. Навіть при тому, що дані вказували на причину загибелі Першого космонавта Землі Юрія Гагаріна і його інструктора Володимира Серьогіна – зближення літака із яскраво сяючим об'єктом, комісія не знайшла у собі сил і можливостей визнати це та відкрито заявити у своєму офіційному Висновку. Адже пройшов всього один місяць після «настановної» статті.

Чи могла комісія піти проти Академії наук і ЦК КПРС, ввійшовши у число тих, хто «недосвідчені у науці»? Цілком ймовірно, прийшовши до висновку, що дійсно відбулася силова дія на літак, спричинена невідомим літаючим об'єктом, комісія вирішила пояснити катастрофу більш «реальною» причиною, замінивши «кулю, що світиться ніби тисяча сонць» земною і всім зрозумілою «кулею-зондом». Хоча це було, м'яко кажучи, умисною брехнею, зате не порушувало встановленої офіційної наукової парадигми Академії наук СРСР.

Цілком природно, якою би екзотичною не була причина, комісія повинна були би засвідчити версію зустрічі літака із якоюсь невизначеною світловою кулею, яка могла би пояснити багато об'єктивних даних катастрофи. Це незвично – приймати до уваги те, чого ми ще не розуміємо. Але воно є. Може, тому й були запаковані всі уламки «пари» у герметичні бочки на вічне зберігання, для наступних поколінь, коли будуть визнані ті об'єкти, які літають над нами. Але що там приховано? Оплавлені кромки розриву фюзеляжу? Або незрозумілі сліди на правій площині?

Взагалі, чи могла бути реальною подія зустрічі літака Гагаріна із невідомим літаючим об'єктом, існування якого всіляко ігнорувалося? Для переконливості цього факту можна навести лише кілька найбільш характерних випадків з історії зустрічей НЛО з літаками:

- 6 травня 1949 р. у районі Вольська Саратовської області на висоті 15 км льотчик-випробувач Аркадій Апраксін зустрівся із об'єктом, що нагадував «гігантську сигару» (до речі, вже в другий раз). При зближенні із нею на літак був спрямований яскравий промінь, під дією якого відключилося бортове живлення, пропав радіозв'язок, був пошкоджений ліхтар із плексигласу, порушена герметичність кабіни. Льотчик насилу посадив літак та втратив свідомість. Два із половиною місяці довелося провести йому у шпиталі.

- У 1980 р. із полковником Олександром Копейкіном стався випадок, який нагадує пригоду із літаком Гагаріна. Перебуваючи у літаку Л-29 у зоні випробувань на висоті 3 тис. метрів, льотчик був раптово перекинутим якоюсь невідомою силою, та опинився у зтяжньому штопорі. Коли вдалося вивести літак зі штопора (майже біля самої землі), льотчик вирішив знову набрати висоту і перевірити, чому його перекинуло у штопор.

На чистому небі на тій же висоті він побачив тільки маленьку хмаринку і вирішив наблизитися до неї, але не встигнувши взяти курс, тут же відчув, як знову, немов наткнувшись на щось тверде одним крилом, літак знову звалився у штопор, причому відмовили всі прилади. Тільки висока майстерність льотчика допомогла йому вийти в горизонтальний політ.

• 6 квітня 1984 р. льотчик-інструктор із курсантом, виконуючи навчальний політ на літаку МіГ-21, отримали попередження про спостереження на РЛС поблизу зони їхнього польоту мітки від НЛО. Через деякий час інструктор повідомив, що літак як би на щось натрапив – відчув поштовх, відмовив двигун, система управління, прилади. Літак увійшов в штопор. Екіпаж катапультивався.

Можна ще багато навести подібних випадків зустрічі НЛО із літаками. Зазвичай вони мають трагічні наслідки.

Висновок. Всі ці приклади реальних подій означають єдине: не виключено, що у повітрі над Кіржачем 27 березня 1968 могла також відбутися трагічна зустріч літака Юрія Гагаріна та Володимира Серьогіна із невідомим літаючим об'єктом. І у комісії, що розслідувала обставини аварії, не було переконливих підстав нехтувати показами свідків щодо обставин польоту МіГ-15-УТІ №18 у останню хвилину. Ця версія чекає свого офіційного підтвердження.

Список літератури:

1. Белоцерковский С., Леонов А. Им не хватило двух секунд – Правда, 1987, 23 марта
2. Белоцерковский С., Леонов А. Последний полет - Наука и жизнь, 1987, №5
3. Белоцерковский С. Последняя минута полета – Правда, 1988, 18 января
4. Белоцерковский С. и другие. Трагедия 625-го – Гражданская авиация, 1989, №7
5. Каманин Н. Скрытый космос: 3-я книга – М.: ООО ИИД «Новости космонавтики», 1999
6. Тайна гибели Гагарина до сих пор не разгадана – Затерянные миры, 2002, №9
7. Хазанович Л. UFOZONE НЛО: в поисках истины – СПб.: ИД «ВЕСЬ», 2002
8. Справцев А. Штопора не было – Комсомольская правда, 2003, 27 марта
9. Грабенко Л. Знаете, каким он парнем был? – Бульвар Гордона, 2013, №13
10. Каманин Л. У тихой версии в плену – Правда-5, 1998, 27 мая
11. Белоцерковский С. Гибель Гагарина: факты и домыслы – М.: Машиностроение, 1992
12. Козырев В. Еще раз о гибели Гагарина - М.: Изд-во МГТУ им. Баумана, 1998
13. Богатырев И. Тайна ли? – Аномалия, 1991, №2